

Kraków – *warto wiedzieć*

Czternastu wspaniałych

MARIAN NOWY

W dniach 9–10 grudnia br. w siedzibie Polskiej Akademii Umiejętności przy ul. Sławkowskiej w Krakowie odbędzie się konferencja naukowa z okazji 200. rocznicy powstania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego (TNK). Jedną z imprez poprzedzających konferencję była wystawa na krakowskich Plantach, prezentująca twórców Towarzystwa.

– Dwieście lat temu grupa krakowskich uczonych, profesorów Uniwersytetu, postanowiła założyć towarzystwo naukowe. Okazało się, że była to decyzja niezwykle ważna w skutkach: założono organizację, która jako jedna z niewielu przetrwała wszystkie tragedie, dotyczące potem nasz kraj, i która – przekształcona później w Polską Akademię Umiejętności – stała się najważniejszą instytucją naukową w niepodległej Polsce. A dzisiaj Polska Akademia Umiejętności, po odrodzeniu z ciemnej nocy PRL-u, kwitnie nadal, rozstawia krakowską, i nie tylko krakowską, naukę. Postanowiliśmy zatem przypomnieć krakowianom ludzi, którzy w bardzo trudnych czasach budowali podstawy fantastycznego z czasem rozwoju naukowego naszego miasta. Miasta, które było, jest i mam nadzieję, że pozostanie miastem nauki i kultury – mówił prof. Andrzej Białas, prezes PAU, podczas otwarcia wystawy.

Fot. Bogdan Zimowski

Otwarcie wystawy „200. rocznica powołania TNK” 4 sierpnia 2015

Fot. Bogdan Zimowski

Wystawę otworzy profesorowie (od lewej):
Jerzy Wyrozumski, Franciszek Ziejka, Andrzej Białas.

– Ta wystawa ma przywołać pamięć wydarzenia i ludzi, którzy je tworzyli – wyjaśniał prof. Jerzy Wyrozumski, sekretarz generalny PAU. Chcemy również wzbogacić wiedzę o Towarzystwie, które zaczynało skromnie, ale osiągnęło rezultaty godne ze wszelkich miar pamięci. Na grudzień przygotowujemy sesję naukową, którą pomyśleliśmy w ten sposób, że nie tylko przypomni, ale też wzbogaci wiedzę o różnych agendach Towarzystwa, w miarę jak się pojawiały w ciągu kilku dziesiątków lat istnienia Towarzystwa, zanim przekształciło się w Akademię Umiejętności, zanim przeszło w Polską Akademię Umiejętności – wcieliło się w dzisiejszą rzeczywistość nauki polskiej.

Prof. Jerzy Wyrozumski przypomniał, że Kraków w 1815 roku był niedużym i niezbyt zamożnym miastem. 3 maja 1815 roku na kongresie wiedeńskim powołano do życia nieduży twór polityczny, często zapomniany – niepodległe państewko polskie, które oficjalnie nazywało się Wolnym Miastem Krakowem, państewko, które

Kraków – warto wiedzieć

miało własną konstytucję, które było republiką, stąd właśnie nazywamy je Rzeczpospolitą Krakowską. Powołano je 3 maja, a już 24 lipca władze Uniwersytetu podjęły uchwałę o utworzeniu w Krakowie towarzystwa naukowego. Była to realizacja idei wielkiego reformatora Uniwersytetu Krakowskiego – Hugona Kołłątaja. Już w grudniu tegoż roku Towarzystwo uzyskało statut zatwierdzony przez tzw. dwory opiekuńcze i zaczęło działalność.

– Była to działalność niełatwa, ale zasługująca na uwagę pod jednym chociażby względem: konstituowała instynkt obywatelski krakowian i myślę, że on jest do dzisiaj, przecież ze składek społecznych wybudowano gmach, w którym dzisiaj ma siedzibę Polska Akademia Umiejętności. Czasami nawet bez odpowiednich środków, ale siłą woli powoływano do życia rozmaite agendy, konsekwentnie je rozwijając – stwierdził prof. Jerzy Wyrozumski.

Należy w tym miejscu podkreślić, iż mimo swej krakowskiej nazwy nie było to lokalne Towarzystwo. Odpowiadało swoim znaczeniem miejscu i roli Uniwersytetu, który był przecież od czasu reformy Kołłątajowskiej Szkołą Główną Koronną. Ambicją Towarzystwa było ogarnięcie działalnością całego terytorium I Rzeczypospolitej. I tak się stało. A pięknym symbolem tego faktu jest malowidło na suficie Małej Auli PAU, przedstawiające herby ziem I Rzeczypospolitej.

O bohaterach tej wystawy mówił prof. Franciszek Ziejka, b. rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, przedstawiając sylwetki czternastu prezesów TNK. Sporą część swego wystąpienia poświęcił prof. Ziejka także innym stowarzyszeniom naukowym działającym na ziemiach polskich, towarzystwom mającym siedzibę w Warszawie, Płocku, Poznaniu, Toruniu, Lwowie, Wrocławiu, Wilnie.

MARIAN NOWY

200. rocznica powołania Towarzystwa Naukowego Krakowskiego

Organizatorzy

Wsparcie finansowe

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

FUNDACJA
LANCKOROŃSKICH

>>>KRK>2B
Kraków to business

Patroni medialni

ALMA MATER

RADIO
KRAKÓW

TVP
HISTORIA

dzieje.pl
portal historyczny

MÓWIA WIEKI